

JUBILEUMUITGAVE

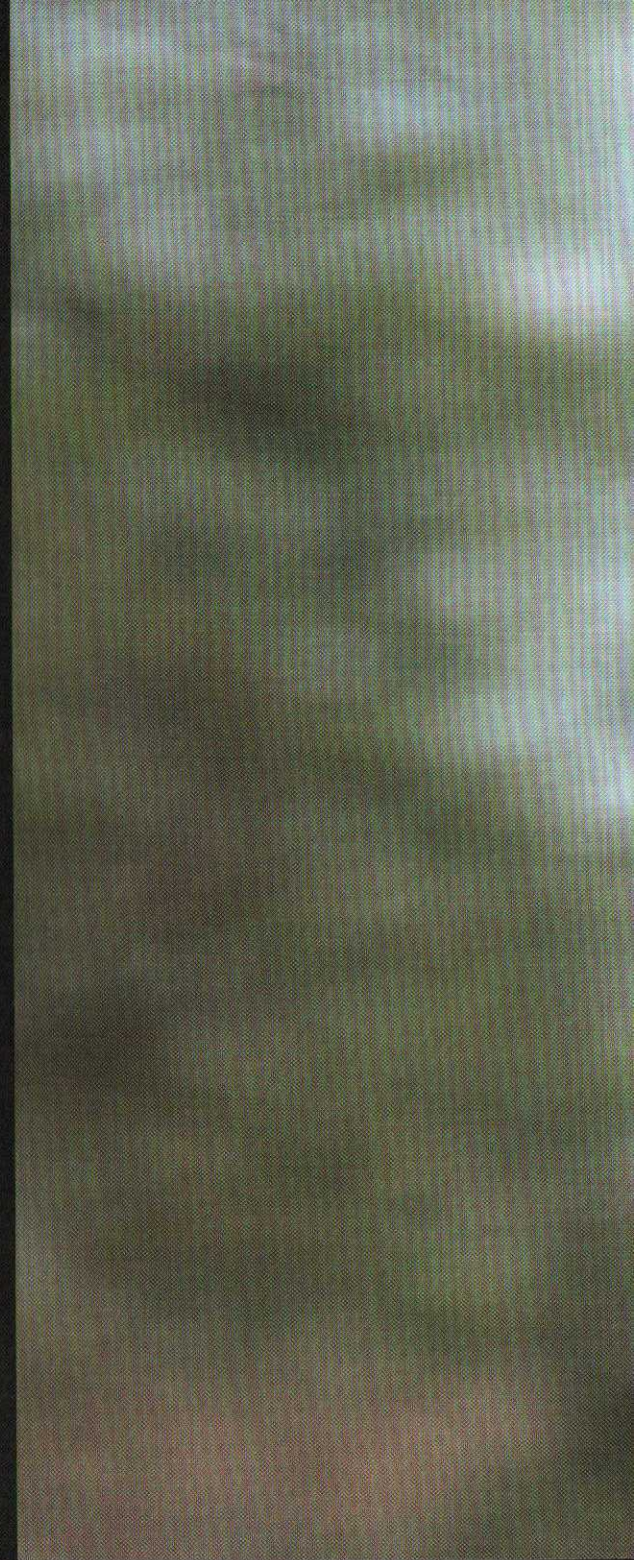
RHINO MEMOIRES

15 kleurrijke verhalen, 15 jaar Suzuki Rhino Club

KLEURRIJKE 15 JAAR SUZUKI VERHALEN 15 RHINO CLUB

01	Tony Fitzjohn: Tarzan in Tanzania	10
02	Mkomazi National Park	20
03	De zwarte neushoorn	28
04	Vliegen naar vrijheid	36
05	Suzuki Rhino Club	44
06	Mkomazi Outreach Programme	50
07	De Afrikaanse wilde hond	56
08	Indrukwekkende cijfers	64
09	De mensen van Mkomazi	66
10	Bijzondere dieren	74
11	Ambassadeurs	80
12	De werkplaats	86
13	Bezoek aan Tanzania	90
14	De toekomst	94
15	In memoriam	98
	Sponsors	102

Een extreem hoog uitstervingsrisico:

De zwarte neushoorn

De wereldwijde neushoornpopulatie daalde van ongeveer een half miljoen rond de eeuwwisseling tot slechts een paar duizend vandaag de dag. Gelukkig is er een kentering gaande dankzij verschillende organisaties die zich inspinnen voor het behoud van de neushoorn. Een daarvan is de Suzuki Rhino Club, die zich sterk maakt voor de bescherming van deze diersoort, en de zwarte neushoorn in het bijzonder.

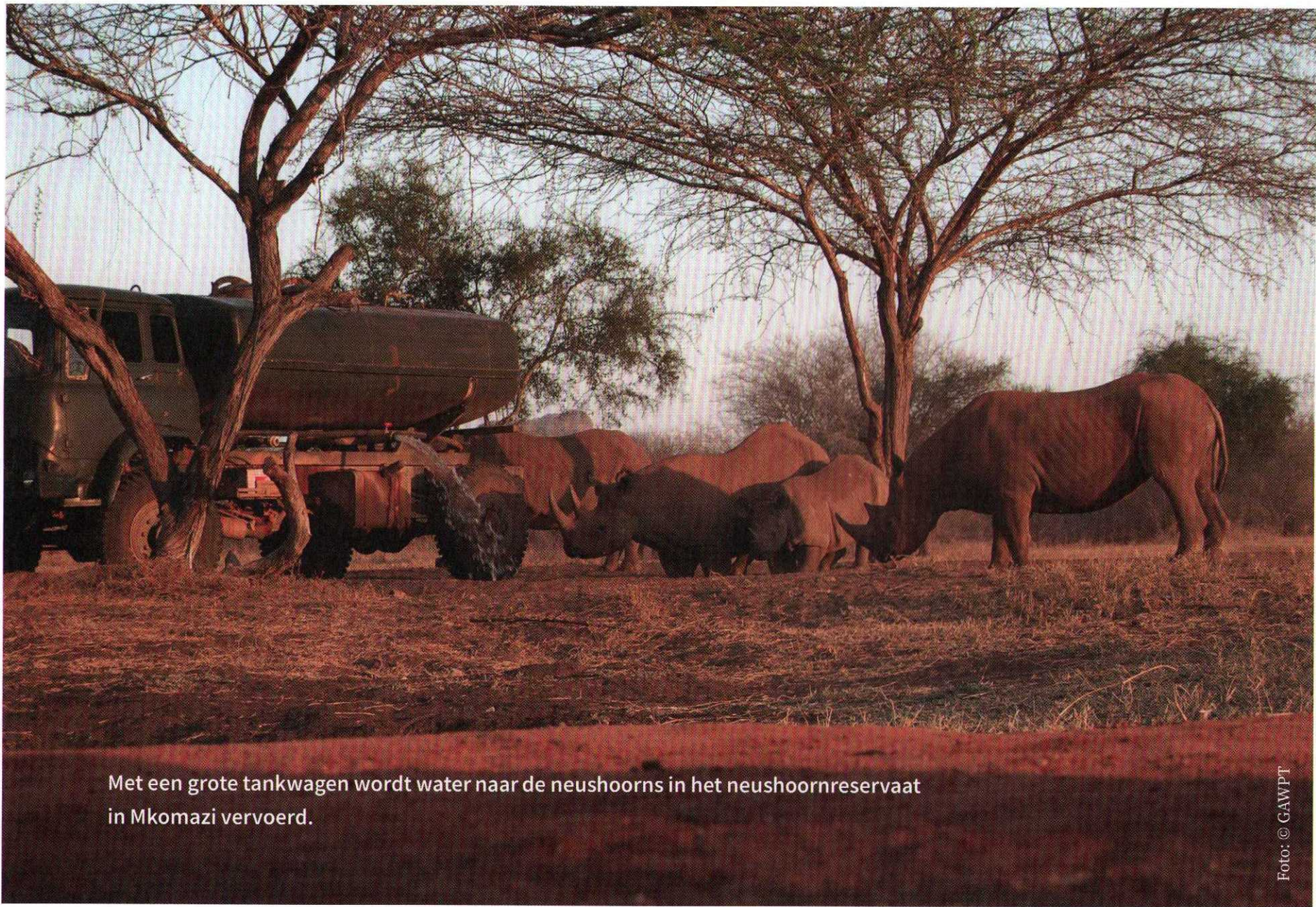
In de prehistorie telde de wereld meer dan 165 soorten neushoorns. Vandaag de dag zijn dat er nog maar vijf: de witte, de zwarte, de Indische, de Sumatraanse en de Javaanse neushoorn.

Alle vijf de soorten worden ernstig bedreigd in hun voortbestaan. Naar schatting waren er eind 2018 op het Afrikaanse continent 5.630 zwarte neushoorns. Een ondersoort die voorkomt in Mkomazi, de oostelijke zwarte neushoorn (*Diceros bicornis michaeli*), is door de Rode Lijst Bedreigde Dieren van de IUCN

(de internationale unie voor natuurbescherming) geassocieerd als ernstig bedreigd. Dat betekent dat ze 'in het wild een extreem hoog uitstervingsrisico lopen'. De populatiecijfers van deze specifieke ondersoort werden geschat op 1.000 in 2018, waarvan ongeveer 150 in Tanzania en 35 in Mkomazi. De Mkomazi-populatie is een integraal onderdeel van de inspanningen van Tanzania om de zwarte neushoorn te behouden en met fokprogramma's voor een toename van de soort te zorgen.

Met een grote tankwagen wordt water naar de neushoorns in het neushoornreservaat in Mkomazi vervoerd.

Foto: © GAWPT

Niet echt zwart

Hoewel de naam anders doet vermoeden, is een zwarte neushoorn eerder leigrijs dan zwart van kleur. Een andere benaming is dan ook de puntlipneushoorn, dankzij zijn flexibele, puntige bovenlip. De zwarte neushoorn heeft een grote kop met kleine ogen en ovale oren met donkere haartjes aan de rand. Zijn poten hebben drie tenen, waarmee hij tot de 'onevenhoevigen' behoort. Een volwassen zwarte neushoorn weegt ongeveer 1.700 kilogram. Ondanks zijn grootte is het een snel en wendbaar dier, dat op korte afstand snelheden van wel 50 kilometer per uur kan bereiken.

Twee hoorns

De kop van de zwarte neushoorn wordt gekenmerkt door twee hoorns, waarvan de grootste hoorn vooraan zit, boven de neusgaten. Deze hoorn wordt over het algemeen niet langer dan 60 centimeter, maar er zijn gevallen bekend waarin ze wel twee keer zo lang waren! De tweede hoorn is maximaal 50 centimeter lang en staat tussen zijn ogen. De zwarte neushoorn vormt deze hoorns al vanaf 10 maanden oud.

Hoe het allemaal begon

Aan het begin van de jaren negentig werd duidelijk dat er behoefte was aan een nieuw, veilig programma voor het behoud van de zwarte neushoorn. Belangrijk was dat dit gebeurde in een kwalitatief geschikt leefgebied binnen het voormalige verspreidingsgebied. Het Mkomazi National Park en het Tsavo-ecosysteem zijn in het algemeen zeer geschikt (in termen van dichtheid) voor een populatie van zwarte neushoorns, meer nog dan zuidelijk Afrika. Qua landschap en begroeiing is het de perfecte habitat voor ze. Toch waren er geen zwarte neushoorns meer in Mkomazi.

Start programma

Dus startten, op verzoek van de Tanzaniaanse regering, Tony Fitzjohn en zijn ondersteunende stichtingen de bouw van het Mkomazi Rhino Sanctuary (MRS): het eerste grote omheinde neushoornreservaat in Tanzania. De bouw startte in 1995. Die werd afgetrapt met de aanleg van een 31 kilometer lange afrastering, die 50 vierkante kilometer uitstekend neushoornleefgebied omsloot. Later is dat uitgebreid naar 55 vierkante kilometer. Het hek voorkomt dat de neushoorns afdwalen en waarschuwt de bewaking als iemand probeert in te breken.

In 1997 was het zover: de herintroductie en het fokprogramma ging van start met vier zwarte neushoorns uit Zuid-Afrika, in 2001 gevolgd door nog vier. Het doel: een levensvatbare populatie van ten minste 35 tot 40 zwarte neushoorns tot stand brengen. De nakomelingen worden dan ingezet om de bestaande populaties in Tanzania te versterken. In 2005 zorgden de neushoorns uit Zuid-Afrika voor nageslacht: Suzi werd geboren. De eerste in het Mkomazi Rhino Sanctuary geboren zwarte neushoorn.

Semi-sociaal

De zwarte neushoorn leeft in het wild in een vast territorium, het liefst in droge struiksavannen en open bosgebieden. Zie je meerdere neushoorns bij elkaar, dan zijn dit doorgaans jongere dieren. Volwassen zwarte neushoorns leven meer solitair. Het territorium van een zwarte neushoorn is enorm, soms tot wel 130 vierkante kilometer, en kan overlappen met het territorium van andere zwarte neushoorns. Dagelijks legt een zwarte neushoorn tot wel 19 kilometer af. Hij drinkt meestal tegen zonsopgang en foerageert 's nachts. Als herbivoor eet de zwarte neushoorn vooral bladeren en twijgen.

Foto: © GAWPT

Zoek de verschillen ...

Vliegende neushoorns

In 2009 schonk de Suzuki Rhino Club drie zwarte neushoorns aan Mkomazi: Jabu, Jamie en Deborah. Deze neushoorns, afkomstig uit de Tsjechische dierentuin Zoo Dvůr Králové, werden in mei dat jaar naar Tanzania gevlogen om in het Mkomazi Rhino Sanctuary voor nageslacht te zorgen. De komst van deze drie neushoorns versterkte de kleine populatie en zou bijdragen aan de toekomstige levensvatbare basispopulatie. De schenking van de Suzuki Rhino Club vormde tevens een bekroning op het werk dat de Club in de vijf jaren ervoor had verricht. De neushoorns hebben zich goed aangepast aan hun nieuwe leefomgeving en voelen zich thuis in het reservaat, waar zij een eigen sectie hebben. Jamie en Deborah verblijven samen in een groot afgesloten gedeelte, Jabu heeft zijn eigen sectie, met de bedoeling dat hij voor nageslacht gaat zorgen en om conflicten met Jamie te voorkomen. In 2012 kwamen er weer drie neushoorns naar Mkomazi, dit

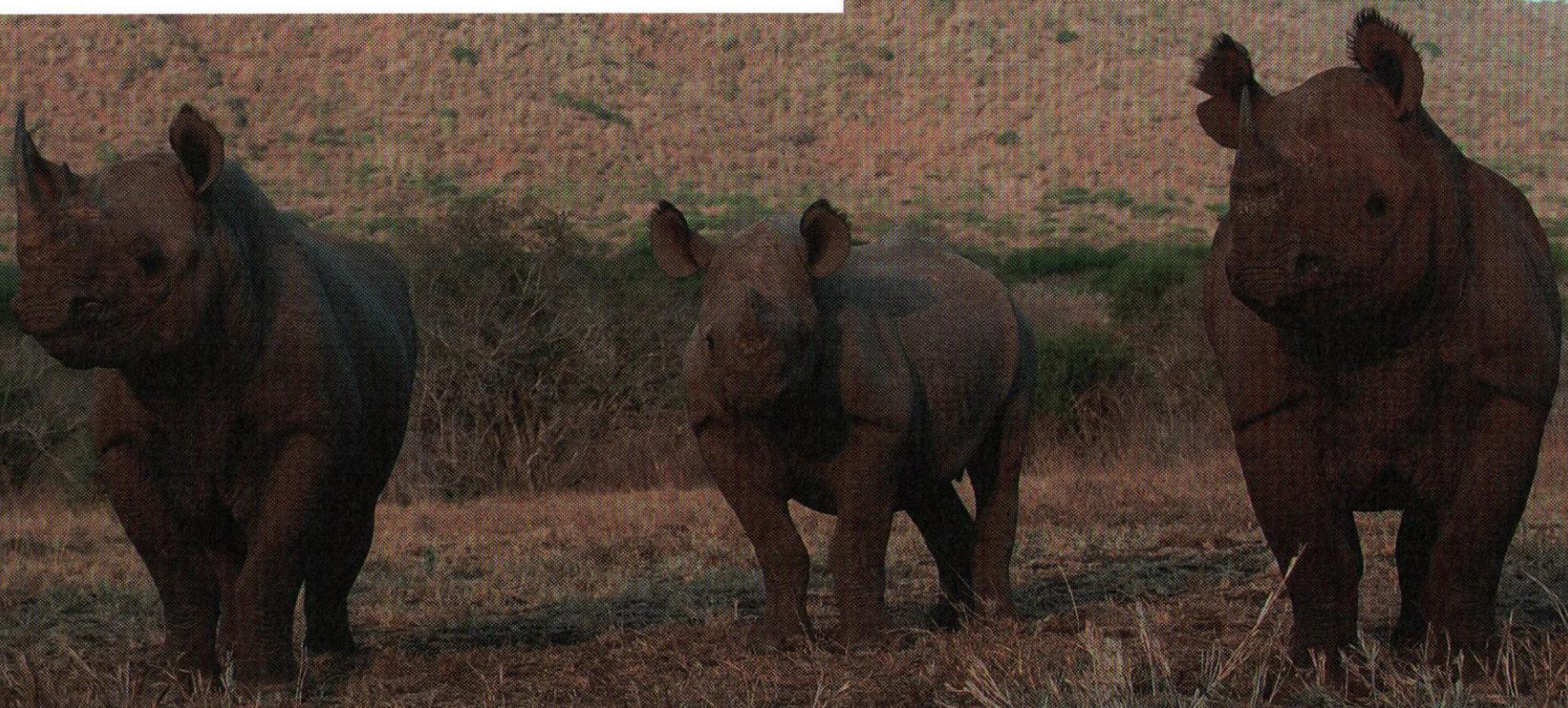
keer vanuit het Port Lympne Wild Animal Park in Engeland. De BBC maakte er de documentaire *The Prince, The Poacher & The Rhino* over, waarin de Britse prins William zijn afschuw uitsprak over het stropen van neushoorns en olifanten in Afrika. In 2016 werd er nog een neushoorn uit Zoo Dvůr Králové gedoneerd aan Mkomazi.

Streng beveiligd

Inmiddels wonen er 35 zwarte neushoorns in het Mkomazi Rhino Sanctuary. Ze worden streng beveiligd. Bewakers patrouilleren dag en nacht rond het neushoornreservaat om te zorgen dat er niemand binnendringt, TANAPA-rangers patrouilleren in het nationale park zelf. Neushoornreservaten als deze zijn essentieel voor het overleven van de soort. De oorspronkelijk aangestelde bewakers van het reservaat hebben een intensieve training gevolgd bij de Lewa Wildlife Conservancy in Kenia, dat al jaren met succes neushoorns fokt en beschermt.

Medicijnen of statussymbool

De grootste vijand van de zwarte neushoorn is de mens. De hoorn van de zwarte neushoorn is zeer gewild en voor stropers een reden de dieren te doden. In veel Aziatische landen, zoals in China, Zuid-Korea, Thailand en Taiwan, wordt de hoorn verwerkt in medicijnen tegen bijvoorbeeld koorts of een kater. Ook het Arabische land Jemen heeft ervoor gezorgd dat de neushoornpopulatie drastisch afnam. In Jemen is de hoorn populair als versiering van bijvoorbeeld traditionele dolken, die een groot deel van de mannen bij zich dragen. Hoewel de handel in hoorns inmiddels in veel landen verboden is, kan een kilo op de zwarte markt wel rond de 70.000 euro opbrengen.

Neushoorns vanuit Zuid-Afrika,
Engeland en Tsjechië naar Mkomazi:

Vliegen naar vrijheid

Heb je wel eens een vliegende neushoorn gezien? Het gebeurde in 1998, 2001, 2009, 2012 én in 2016. Het zorgde voor bijzondere beelden en prachtige verhalen. We vertellen er een aantal.

Foto: © Frank Teuling

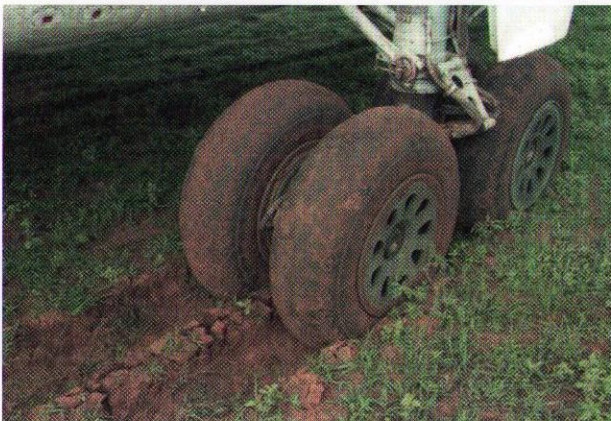
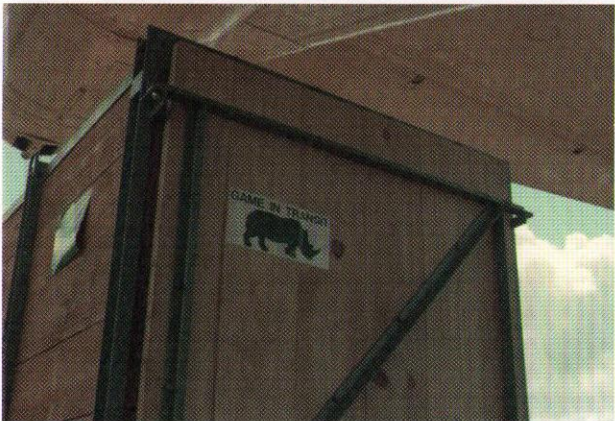
1998

Zuid-Afrika ✈️ Mkomazi

In 1997 waren er geen zwarte neushoorns meer in het toen nog Mkomazi Game Reserve, terwijl het qua landschap en begroeiing juist de perfecte habitat voor ze is. Tony's droom om deze dieren te herintroduceren werd in dat jaar werkelijkheid, want er werden er vier ingevlogen vanuit Zuid-Afrika: de eerste aanzet tot een nieuwe populatie neushoorns in Mkomazi. Het was een spectaculaire gebeurtenis, maar dat ging niet zonder slag of stoot. Door de slechte weersomstandigheden en omdat het navigatiesysteem van de Antonov Mkomazi niet herkende, besloot de Russische piloot te landen bij de dichtstbijzijnde luchthaven: Kilimanjaro. Tony, zelf ook fervent vlieger, was ondertussen al uren aan het wachten in Mkomazi. Hij werd steeds bezorgder, waarop hij besloot in zijn eigen vliegtuig te stappen en naar Kilimanjaro te vliegen om te zien wat er aan de hand was. Vanaf de luchthaven Kilimanjaro leidde Tony de Antonov alsnog naar Mkomazi, waar ze uiteindelijk veilig landden op de twee kilometer lange landingsbaan in de bush, die Tony en zijn team speciaal voor de Antonov hadden aangelegd.

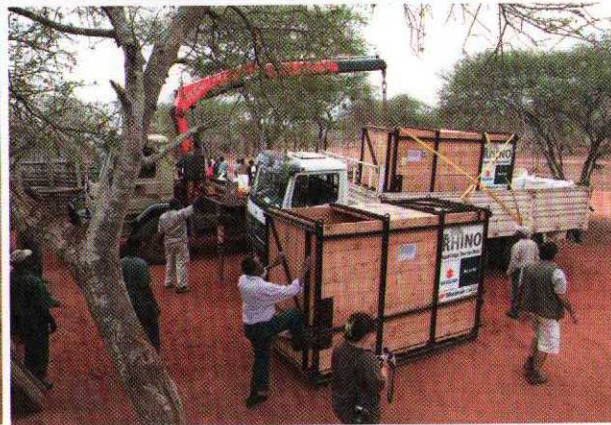

In deze video zie je hoe de neushoorns vanuit Zuid-Afrika naar Mkomazi vervoerd werden. 'The ride of their lives'!

Zien hoe de neushoorns vanuit Tsjechië naar Mkomazi werden getransporteerd? Bekijk dan de video *Vlucht naar de vrijheid*.

2009

Tsjechië ✈️ Mkomazi

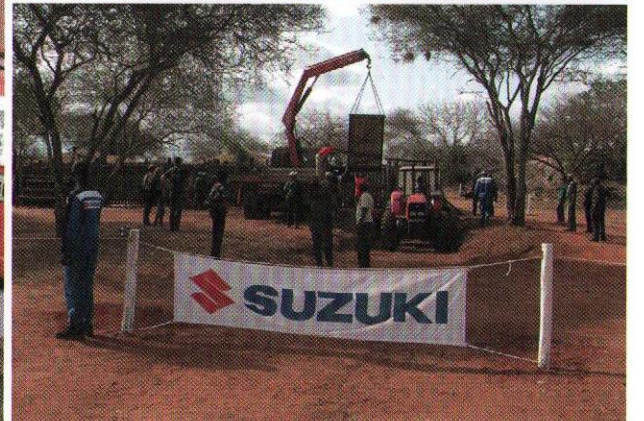
De Suzuki Rhino Club maakte in 2009 met een schenking de komst van drie zwarte neushoorns uit Tsjechië naar Mkomazi mogelijk. Dierentuin Zoo Dvůr Králové heeft fantastisch werk geleverd met hun fokprogramma voor deze zeer bedreigde soort en vervolgens het terugbrengen van een aantal neushoorns naar hun oorspronkelijke leefgebieden in Afrika. Drie van Králové's neushoorns – Deborah, Jamie en Jabu – werden naar Mkomazi gevlogen om het fokprogramma voort te zetten en de genetische pool van de populatie in Mkomazi uit te breiden. Het was een hele reis: hun 'vlucht naar de vrijheid' duurde 48 uur en bestond uit drie etappes. Om ervoor te zorgen dat de neushoorns zo lang en in zo'n beperkte ruimte veilig konden reizen, kregen de drie een uitgebreide 'krattraining' – een proces dat meer dan drie maanden inspanning vergde van hun toegewijde verzorgers. Op woensdag 27 mei 2009 werden ze in Dvůr Králové eindelijk in de echte vervoerskratten geleid en op een vrachtwagen geladen. Na een rit van zo'n vijftien uur kwamen zij de volgende ochtend aan op de luchthaven van Amsterdam, Schiphol. Daar konden de neushoorns even uitrusten in een hangar van Martinair terwijl ondertussen hun papieren in orde werden gemaakt. Aan het eind van de dag vertrokken ze vervolgens met een Boeing 747 van Martinair Cargo richting Tanzania. De ochtend erna landden zij in goede conditie op de luchthaven van Kilimanjaro. Het laatste stuk werd afgelegd per vrachtwagen. Ondanks de geheel nieuwe ervaring, ondergingen de dieren de reis zonder grote problemen. De aankomst in Mkomazi was een echt feest. Het hele traject is door Endemol UK vastgelegd in de film *To Fly with Rhino's*.

2012

Verenigd Koninkrijk Mkomazi

In 2012 verhuisden er nog eens drie neushoorns naar Tanzania. Dit keer vanuit het Port Lympne Wild Animal Park in Engeland, eveneens een dierenpark met een zeer succesvol fokprogramma. De bijzondere verhuizing van Grumeti, Monduli en Zawadi had zelfs een koninklijk tintje, want prins William was erbij betrokken. Als koninklijk beschermheer van de natuurbeschermingsorganisatie Tusk Trust, een van de sponsors die de verhuizing van deze neushoorns mogelijk maakte, zet de prins zich in voor deze bedreigde diersoort. De BBC maakte er de documentaire *The Prince, The Poacher & The Rhino* over, die duidelijk maakt hoe belangrijk het neushoornproject van het Mkomazi National Park is voor het behoud van de zwarte neushoorn. In het interview met BBC-journaliste Kate Silverton spreekt prins William zijn afschuw uit over het stropen van neushoorns en olifanten in Afrika.

Bekijk de BBC documentaire
*The Prince, The Poacher &
The Rhino.*